

ΠΟΛΙΤΗΣ
Τα λέει όλα!

ΑΙ ΕΑΗΛΩΣΕΝ ΟΤΙ ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΣ ΜΑΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΚΥΝ

**ΟΠΑΠ
ΚΥΠΡΟΥ**

4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι στήλες των αθηναϊκών εφημερίδων της περιόδου 1955-1959 και η προβολή των γεγονότων που διαδραματίζονται στην Κύπρο κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα.

6 Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1950

Το ιδεολογικοπολιτικό υπόβαθρο, το πολιτικό περιβάλλον και τα πλαίσια μέσα στα οποία λειτουργούσαν οι εφημερίδες στα χρόνια του απελευθερωτικού αγώνα 1955-1959 • Ο αθηναϊκός τύπος στην περίοδο 1909-1959.

10 Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΟΚΑ

Οι μορφές που λαμβάνει η δημοσιότητα της ΕΟΚΑ • Η ειδοσεογραφία και αρθρογραφία των εφημερίδων • Οι κατευθύνσεις που παίρνει η δημοσιότητα του απελευθερωτικού αγώνα από τον αθηναϊκό τύπο.

14 ΟΙ ΟΜΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ο Εκδοτικός Οργανισμός Λαμπράκη • Ο Όμιλος Μπότση • Ο Όμιλος της «Βραδυνής» • Άλλες σημαντικές αθηναϊκές εφημερίδες της δεκαετίας του 1950: «ΕΘΝΟΣ», «ΑΥΓΗ».

Ο Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους, που επιδίδεται εδώ και χρόνια στη συστηματική μελέτη της ιστορίας του κυπριακού τύπου, μας παρουσιάζει στο σημερινό τεύχος του «Χρονικού» τον αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959) στον Αθηναϊκό Τύπο βασισμένο στο ομότιτλο βιβλίο του, που κυκλοφόρησε το 2005 από τις εκδόσεις του Ινστιτούτου Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας Intercollege και το οποίο «προσφέρει στην ιστορική έρευνα μια βάση για να αναδειχθεί και να αποτιμηθεί με την αναγκαία νηφαλιότητα, χωρίς αγκυλώσεις και ιδεολογικές εμμονές, η ελλαδική συμπαράσταση στον αγώνα της ΕΟΚΑ, τον τελευταίο απελευθερωτικό πόλεμο του νεότερου ελληνισμού» (Πέτρος Παπαπολυβίου, Επίκουρος καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Μέσα από τα δεκάδες πρωτοσέλιδα των αθηναϊκών εφημερίδων της περιόδου 1955-1959 διαφαίνεται το ενδιαφέρον για την Κύπρο και η παλλαϊκή συμπαράσταση στον αγώνα της ΕΟΚΑ καθώς και η πορεία του αγώνα: έναρξη, διπλωματικές εξελίξεις, παρουσίαση των απαγχονισμών, η εξορία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Εκδόσεις Αρκτίνοσ Λτδ
ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παπαδόπουλος
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Διονύσης Διονυσίου
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Χάρης Νικολαΐδης
ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΟΥ: Μαρία Κωνσταντή
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Μιχάλης Φενερίδης
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: STAVRINIDES PRESS

Μέσα από τις στήλες των αθηναϊκών εφημερίδων της περιόδου 1955-1959 προβάλλονται σε έκταση τα γεγονότα που διαδραματίζονται στην Κύπρο κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ, καθώς επίσης και όλες οι ενέργειες και δραστηριότητες των πολιτειακών και πολιτικών αξιωματούχων, των οργανωμένων συνόλων, αλλά και του ίδιου του ελληνικού λαού γι υποστήριξη του αγώνα των Κυπρίων. Μέσα από τις στήλες των εφημερίδων της εποχής προβάλλεται η πανελλήνια συγκίνηση, η επιδοκιμασία και συμπαράσταση στον αγώνα, αλλά και η αντίδραση προς τη σκληρή στάση των Βρετανών και των υποστηρικτών τους, Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και NATO, καθώς και η πίεση προς την ελληνική κυβέρνηση για να λάβει πιο σθεναρή και αποφασιστική θέση διεθνοποιώντας το πρόβλημα.

Ο αγώνας της ΕΟΚΑ βρίσκει τον ελληνικό λαό πολύ διχασμένο, ταλαιπωρημένο και τραυματισμένο μετά τον πόλεμο

ναι». Αλέξης Ζήρας. «Ελλαδικά ραδιοφωνικά πολιτιστικά ανάλεκτα για την Κύπρο», Μικροφιλολογικά, τεύχος 25, Άνοιξη 2009.

Το αίτημα των Ελλήνων της Κύπρου για ένωση με την Ελλάδα συνένωσε και πάλι τους πανέλληνες σε μαζικές διαδηλώσεις και συλλαλητήρια για στήριξη αυτού του αιτήματος και συχνά οδήγησε τη νεολαία σε αιματηρές συγκρούσεις με την αστυνομία, γιατί αυτή η λαϊκή αντίδραση ερχόταν συχνά σε σύγκρουση με την επίσημη κυβερνητική πολιτική.

Η έναρξη του αγώνα και οι πολιτικές και διπλωματικές εξελίξεις, η προσφυγή στα Ηνωμένα Έθνη για διεθνοποίηση του Κυπριακού, οι ενέργειες του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στον πολιτικό τομέα και η δράση του στρατιωτικού αρχηγού της ΕΟΚΑ, Γεωργίου Γρίβα Διγενή στα πεδία των συγκρούσεων, τα αποτρόπαια βασανιστήρια των Βρετανών και ο απαγχονισμός εφήβων που οδηγούνται στην αγχόνη ψάλλοντας τον

Η ΕΟΚΑ στον αθηναϊκό τύπο

του '40, την κατοχή και τον εμφύλιο σπαραγμό, που μόλις είχε τελειώσει, αλλά οι συνέπειες του ήταν ακόμα ζωντανές. Με αφορμή τον ανταποικιακό αγώνα της Κύπρου «αναβίωσε και στην Ελλάδα η ιδεολογία του ελληνικού κατοχικού πατριωτισμού, προς τον οποίο συνέκλιναν οι αναγωγές ενός μεγάλου μέρους της πολιτικής εκπροσώπησης της εποχής, από τη φιλελεύθερη δεξιά ως την αριστερά. Τεκμήρια αυτής της πατριωτικής προσέγγισης που κάλυψε όλα τα δύσκολα χρόνια του δρόμου προς το 1960 είναι τα αναρίθμητα δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο, τα αφιερώματα σε λογοτεχνικά και πολιτικά περιοδικά, αλλά και οι συνεχείς κινητοποιήσεις των κομματικών και των φοιτητικών παρατάξεων που δεν μπορούσαν παρά με τα τότε δεδομένα να βλέπουν την ιστορική εξέλιξη ως μια διαδικασία που θα συνθέτει και ενώ-

Με αφορμή τον ανταποικιακό αγώνα της Κύπρου αναβίωσε και στην Ελλάδα η ιδεολογία του ελληνικού κατοχικού πατριωτισμού, προς τον οποίο συνέκλιναν οι αναγωγές ενός μεγάλου μέρους της πολιτικής εκπροσώπησης της εποχής, από τη φιλελεύθερη δεξιά ως την αριστερά.

ελληνικό εθνικό ύμνο, ο ηρωικός θάνατος γνωστών ηρώων του αγώνα, η εξορία του αρχιεπισκόπου Μακαρίου στις Σεϋχέλλες και άλλα γεγονότα του αγώνα, καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος των πρωτοσέλιδων των αθηναϊκών εφημερίδων και δείχνουν το μέγεθος της ευαισθητοποίησης της ελληνικής κοινής γνώμης για τον απελευθερωτικό αγώνα των Κυπρίων. Εκτός από την πλούσια ειδησεογραφία και αρθρογραφία των εφημερίδων η εκτενής κάλυψη περιλαμβάνει επίσης αρχειακό φωτογραφικό υλικό, σκίτσα και γελοιογραφίες, χάρτες, σατιρικά και πατριωτικά ποιήματα, ιστορικά κείμενα για την ελληνικότητα της Κύπρου και χρονογραφήματα από τον αγώνα της ΕΟΚΑ.

Το πολιτικό περιβάλλον της δεκαετίας του 1950

Για αντιληφθεί καλύτερα ο αναγνώστης της παρούσας μελέτης με θέμα: «Η ΕΟΚΑ στον αθηναϊκό τύπο», το ιδεολογικο-πολιτικό υπόβαθρο, το πολιτικό περιβάλλον και τα πλαίσια μέσα στα οποία λειτουργούσαν οι εφημερίδες στα χρόνια διεξαγωγής του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων της Κύπρου 1955-1959 και να οδηγηθεί σε ορθότερα συμπεράσματα, θεωρήσαμε χρήσιμο να δώσουμε ένα σύντομο ιστορικό περίγραμμα του δημοσιογραφικού τοπίου της εποχής και να παραθέσουμε τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εφημερίδων που θα παρουσιαστούν.

1959: αγωνιστής της ΕΟΚΑ, μετά την απελευθέρωση (Φωτό: ΠΟΛΙΤΗΣ-Αρχείο Αβδελοπούλου).

Η δεκαετία του 1950 ήταν μια δύσκολη (πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά) περίοδος για τους Έλληνες. Η Ελλάδα μόλις εξήλθε από τη σκληρή γερμανική κατοχή και τον εξουθενωτικό εμφύλιο πόλεμο.

Η χώρα βρισκόταν σε άθλια οικονομική κατάσταση και στηριζόταν στη βοήθεια των ξένων δυνάμεων. Ο εθνικός διχασμός σε εθνικόφρονες δεξιούς και αριστερούς / κομμουνιστές βρισκόταν στο αποκορύφωμα του. Οι δίκες και καταδίκες των κομμουνιστών συνεχίζονταν και το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος δρούσε κρυφά και στην παρανομία.

Μέσα σ' αυτές τις δύσκολες για την Ελλάδα συνθήκες, η Εκκλησία της Κύπρου οργανώνει τη μαζοποίηση του αγώνα των Κυπρίων και την προσπάθεια διεθνοποίησης του με προσφυγή στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, προσβλέποντας στη βοήθεια και συμπαράσταση της ελληνικής κυβέρνησης.

Η δεκαετία του 1950 ήταν μια δύσκολη περίοδος για τους Έλληνες. Η Ελλάδα μόλις εξήλθε από τη σκληρή γερμανική κατοχή και τον εξουθενωτικό εμφύλιο πόλεμο. Ο εθνικός διχασμός σε εθνικόφρονες δεξιούς και αριστερούς / κομμουνιστές βρισκόταν στο αποκορύφωμα του.

Στις 15 Ιανουαρίου 1950 το Εθναρχικό Συμβούλιο, που ιδρύθηκε από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Κύπρου με συμμετοχή όλων των πολιτικών δυνάμεων, πλην του ΑΚΕΛ και των οργανώσεων του, οργανώνει με μεγάλη επιτυχία το Ενωτικό Δημοψήφισμα, στο οποίο το 95.7% του συνόλου των Ελλήνων της Κύπρου υποστήριξε την Ένωση με την Ελλάδα. Τον Μάιο του 1950 κυπριακή αποστολή αναχώρησε για την Ελλάδα, Βρετανία και τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για να επιδώσει τους 18 τόμους του Δημοψηφίσματος. Στην Αθήνα η Κυβέρνηση Πλαστήρα αρνήθηκε να παραλάβει επίσημα τους τόμους, γιατί φοβόταν μήπως παρεξηγηθεί από τη φίλη της Βρετανία. Τους τόμους παρέλαβε ο Πρόεδρος της Βουλής

των Ελλήνων Δ. Γόντικας.

Χαρακτηριστικό της κατάστασης είναι το πιο κάτω γεγονός. Ο Δήμαρχος Λευκωσίας, θερμός υποστηρικτής της ένωσης, Θεμιστοκλής Δέρβης, επισκέφθηκε την Αθήνα. Συνάντησε τον φίλο του Γεώργιο Παπανδρέου, που ήταν τότε Αντιπρόεδρος της ελληνικής κυβέρνησης και Υπουργός Δημόσιας Τάξης. Ο Δέρβης επιχειρηματολόγησε υποστηρίζοντας τη στάση της κυπριακής ηγεσίας και ζητώντας την υποστήριξη της ελληνικής κυβέρνησης. Η απάντηση που πήρε από τον Γ. Παπανδρέου ήταν η ακόλουθη: «Η Ελλάς αναπνέει με δυο πνεύμονες, τον ένα αγγλικό, τον δε αμερικάνικον και δι' αυτό δεν ημπορεί λόγων του κυπριακού, να κινδυνεύει να πάθη ασφυξίαν».

Η συνάντηση εκείνη πραγματοποιήθηκε λίγους μόνο μήνες μετά τον τερματισμό του «συμμοριακού αγώνος». **«Υπό τας συνθήκας εκείνας, είπε ο κ. Παπανδρέου, το ελληνικό κράτος ήταν εντελώς απαρασκευάστον να εισέλθει εις μίαν περιπέτειαν. Μόνον μικροί κυβερνήται, είπε ο Γ. Παπανδρέου, διαρκούντος του συμμοριακού αγώνος και ολίγον μετά την κατάπαυσιν του θα ήτο δυνατό να έλθουν εις αντίθεσιν με τους συμμάχους των, τους εγγυώμενους την ύπαρξιν της Ελλάδος».**

Μέσα σε αυτές τις πολιτικές συνθήκες ο αθηναϊκός τύπος προσπαθούσε να επιβιώσει και να λειτουργήσει, ασκώντας την αποστολή του όσο το δυνατό καλύτερα.

Ο αθηναϊκός τύπος στην περίοδο 1909-1959

Χαρακτηριστικό των συνθηκών κάτω από τις οποίες ο αθηναϊκός τύπος λειτουργούσε στην περίοδο 1909-1959 είναι το πιο κάτω απόσπασμα παρμένο από την «Ιστορία του Ελληνικού Τύπου» του Κώστα Μάγερ:

«Αι αθηναϊκαί εφημερίδες και οι δημοσιογράφοι υπέστησαν πολλές δοκιμασίας κατά το μέχρι σήμερα διάστημα του εικοστού αιώνας. Από της ενάρξεως του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και κατόπιν, η ελευθεροτυπία ετέθη κατ' επανάληψιν υπό διωγμόν, ο διχασμός, οι πόλεμοι, αι ανωμαλίες των μεταπολιτεύσεων, τα κινήματα και αι δικτατορίες εναντίον του Τύπου εστρέφοντο πρωτίστως, διότι αυτός απετέλει εμπόδιον εις την ασύδοτον και ανεξέλεγκτον ανελευθέραν δράσιν των. Η λογοκρισία - προληπτική και κατασταλτική - εκυριάρχησεν επί μακρά χρονικά διαστήματα και εφίμω-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΙΝΗΤΩΝ 3 Α ΟΡΟΦΟΥ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΑΡΜΑΤΟΛΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ 42

Η ΔΥΓΗ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΤΟΣ Δ' ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 973 ΑΘΗΝΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1955

ΝΑΤΑΝ ΚΙ' ΑΛΛΑ!

Οι Αγγλοι ζητούν να τους δοθεί η ευκαιρία να μην είναι ημεδαποί, να έχουν τους κατοίκους τους να τους ελέγχουν με τα όπλα τους, να τους ελέγχουν με τα όπλα τους, να τους ελέγχουν με τα όπλα τους...

ΜΕΤΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΔΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΝΙΚΕΣ ΜΑΧΕΣ ΣΥΓΚΛΙΝΟΥΝ ΤΩΡΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΠΟΚΡΟΜΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Πορεία της μαζικής απεργίας που εκδηλώνεται στην Κύπρο με Αγγλούς αποικιοκράτες. Στις 16 Δεκεμβρίου 1955, η μαζική απεργία στην Κύπρο, η οποία ξεκίνησε την προηγούμενη μέρα, συνεχίζεται με την ίδια ένταση. Οι απεργητές, που αποτελούνται από εργάτες, υπαλλήλους και μαθητές, έχουν καταλάβει τις οδούς και τις πλατείες της Λεμεσού, της Λάρνακας και της Πάφου. Οι Αγγλικοί στρατοί και οι αστυνομικοί έχουν καταστείλει την απεργία με τη χρήση δακρυχόμων και δυνάμει. Η κατάσταση είναι πολύ κρίσιμη και η απεργία μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά γεγονότα.

Τα έργαστάσια σταμάτησαν, κατάστασις ἐξάψεως στὶς πόλεις
ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΔΗΜΙΩΝ: 1 ΝΕΚΡΟΣ ΚΑΙ 2 ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ
ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΑΤΡΙΩΤΩΝ: 1 ΝΕΚΡΟΣ, 2 ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ

Σταμάτησαν ἄλλες διαδηλώσεις μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν. Ὁ λαὸς τῆς Λεμεσού ἐκπαιδεύεται ἀπὸ τοὺς Αγγλικοὺς ἐπὶ τοῖς ἐργαστήσις. Τὸ πρῶτον ἀποφασιστικὸν συνέδριον ἀπὸ τῶν ἀποφασιστικῶν ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν ἀπὸ τῶν ἀποφασιστικῶν ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν ἀπὸ τῶν ἀποφασιστικῶν ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΙΝΗΤΩΝ 3 Α ΟΡΟΦΟΥ - ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΑΡΜΑΤΟΛΩΝ ΚΛΕΦΤΩΝ 42

Η ΔΥΓΗ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΤΟΣ Δ' ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 972 ΑΘΗΝΑ ΠΕΜΠΤΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1955

Η «ΣΤΕΓΗ» ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΥΠΟΛΛΗΛΩΝ

Κατα την διάρκεια της απεργίας, η «Στέγη» των δημοτών υπολλήλων, η οποία λειτουργεί ως κέντρο για την οργάνωση των εργασιών, έχει μετακομίσει στην οδό...

ΑΠΟΚΟΡΥΦΩΜΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΔΗΜΙΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ!

ΣΥΝΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΑΥΘΗ Ο «ΝΕΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ»
Τὰ μέτρα ἐλήφθησαν νὰ διευκολυνθῇ ἡ συνθηκολόγησις καὶ ἐμποδιθῇ τὸ ξεσκέπασμα τῆς προδοσίας

Ο κύριος πρόεδρος της ΑΚΕΛ, Νίκος ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ.

Τὸν ἀπὸ τὴν ἐπανάληψιν ἀπεργίας: ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ Ἀλέξανδρος, ΠΑΡΤΣΙΔΗΣ Ἀλέξανδρος καὶ ΠΟΥΤΟΥΡΟΣ Νίκος.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΗΦΙΣΙΝ ΤΟΥ ΚΑΛΠΟΝΟΘΕΥΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ Η ΑΞΙΩΣΙΣ ΓΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗΣ ΕΧΕΙ ΦΕΡΕΙ ΣΕ ΑΜΗΧΑΝΙΑ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ

Ο Κ. Καραμανλῆς ἐπιχειρεῖ νὰ μεταδόσῃ χρονικῶς τὸ δέμα, ὑπολογίζοντας ὅτι τελικὰ δὰ μὴδὲν νὰ τὸ πνίξῃ

Η φάση ἀναμένεται νὰ λάβῃ ὅσον ἔσται καὶ ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ...

[illegible]

σε τας εφημερίδας. Στρατοδικεία, παύσεις εφημερίδων, διώξεις, φυλακίσεις, εκτοπίσεις και εξορία δημοσιογράφων ήσαν κατά καιρούς εις την ημερήσιαν διάταξιν. Επίσης αι κακοποιήσεις, αι δολοφονικά απόπειραι και αι δολοφονία δημοσιογράφων δεν έλειψαν. Αλλά και το άψυχον δημοσιογραφικόν υλικόν - γραφεία και τυπογραφικά εγκαταστάσεις- κατεστράφη επανειλημμένως από εγκαθέτους, που, εκτελούντες οδηγίας, επεδίωκαν τοιούτοτρόπως να τρομοκρατήσουν τους δημοσιογράφους και να τους εξαναγκάσουν εις σιγήν.

*Εκτός από την πλούσια
ειδησεογραφία και αρθρογραφία
των εφημερίδων η εκτενής κάλυψη
περιλαμβάνει επίσης αρχειακό
φωτογραφικό υλικό, σκίτσα και
γελοιογραφίες, χάρτες, σατιρικά
και πατριωτικά ποιήματα, ιστορικά
κείμενα για την ελληνικότητα της
Κύπρου και χρονογραφήματα από
τον αγώνα της ΕΟΚΑ.*

Και εις ωρισμένας ομαλάς περιόδους ο αθηναϊκός τύπος δεν ήτο ευτυχέστερος. Νόμοι αυστηροί, ενίοτε και αντισυνταγματικοί, ετέθησαν πολλάκις εις εφαρμογήν δια να περιορίσουν την ελευθεροτυπίαν και πολυάριθμοι δημοσιογράφοι εσύρθησαν εις τα δικαστήρια και εδικάσθησαν και κατεδικάσθησαν».

Παρά όμως, τις πιο πάνω αντίξοες συνθήκες, συνεχίζει ο Μάγερ, «ο 'Αθηναϊκός Τύπος' έπαιξε σπουδαιότατον ρόλον εις όλας τας εθνικάς, πολιτικές και κοινωνικάς επιδιώξεις της χώρας. Εφημερίδες και δημοσιογράφοι πρωταγωνίστησαν πάντοτε εις τους αγώνας, που απέβλεπον εις την απελευθέρωσιν υποδούλων Ελλήνων και, κατά τας ειρηνικάς εποχάς, εις συνεχείς θαρραλέας προσπάθειάς δια την περιφρούρησιν των ελευθεριών και των διακιοματών του Λαού, η βελτίωσις του βιοτικού επιπέδου, του οποίου απετέλει βασικήν

επιδίωξιν του Αθηναϊκού Τύπου...».

Οι πιο πάνω επισημάνσεις του Κώστα Μάγερ ισχύουν ακριβώς και στην περίοδο 1955-59 που μας ενδιαφέρει.

Η δημοσιότητα του έπους της ΕΟΚΑ

Φυλλομετρώντας τις αθηναϊκές εφημερίδες της εποχής αυτής και μελετώντας τα πρωτοσέλιδα, αλλά και τις άλλες ειδησεογραφικές σελίδες των εφημερίδων, μας κάνει κατάπληξη πως όλες ανεξαιρέτως —άλλες λιγότερο και άλλες περισσότερο- δίδουν μεγάλη προβολή και δημοσιότητα στο έπος της ΕΟΚΑ 1955-59. Η δημοσιότητα αυτή λαμβάνει τις πιο κάτω μορφές:

1. Πρωτοσέλιδα εννεάστηλα, εξάστηλα ή τρίστηλα ρεπορτάζ. Περισσότερη προβολή και κάλυψη δίδεται στις απογευματινές εφημερίδες.
2. Κάλυψη των γεγονότων και της δράσης της ΕΟΚΑ στην τελευταία ειδησεογραφική σελίδα των εφημερίδων.
3. Πολύ συχνή και αναλυτική αρθρογραφία στην πρώτη σελίδα.
4. Πολιτικές αναλύσεις και ένθετα για την Κύπρο, την ιστορία και τον ελληνικό πολιτισμό της στις εσωτερικές σελίδες.
5. Πολύ χαρακτηριστικές και επιτυχημένες γελοιογραφίες των διακεκριμένων γελοιογράφων Δημητριάδη, Αρχέλαου, Χριστοδούλου και Παυλίδη, που εκφράζουν το λαϊκό αίσθημα, στην πρώτη σελίδα.

Είναι γεγονός ότι σε μερικές μεγάλες εφημερίδες η έναρξη των επιχειρήσεων του αγώνα τον Απρίλιο του 1955 περνά στα ψιλά και τα μονόστηλα τους, γιατί, ίσως, δεν πίστεψαν στο μέγεθος και τη σοβαρότητα του. Από το φθινόπωρο όμως του 1955, όταν πια οι συχνές επιθέσεις και οι μεγάλες επιτυχίες των αγωνιστών της ΕΟΚΑ ακολουθούν η μία την άλλη και όταν οι Βρετανοί επιβάλουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης, στρατοκρατία και μαζικά βασανιστήρια στους Έλληνες της Κύπρου, τότε οι πρώτες σελίδες των αθηναϊκών εφημερίδων δίδουν ύψιστη προτεραιότητα, κάλυψη και στήριξη στον εθνικό αγώνα των Κυπρίων.

Και όταν οι πρώτοι ήρωες της ΕΟΚΑ πέτουν στο πεδίο της τιμής ή οδηγούνται στην αγχόνη με το κεφάλι ψηλά ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο, η εθνική συγκίνηση και η περηφάνεια των Ελλήνων φτάνει στα πέρατα της μητρικής γης μέσα από τις εθνικές και τοπικές εφημερίδες, που αποτελούν τα

ΠΕΡΙ ΤΩ ΑΝΗΘΥΣΤΗΝ ΟΥΤΑΤΩΝ ΠΡΟΤΟΤΙΚΩΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ

ΤΗΝ ΑΡΘΡΑΤΗΝ ΤΟΥ Ο Η.Ε. ΑΠΟΛΕΙΨΑΤΑΙ ΚΑΙ Ο ΔΙΕΝΗΣ

[illegible][illegible]

K. KAPAMANAKI (IPE, KOF):
 "Ammonia fertilizer is still an
 important input for the
 development of the
 agricultural sector. It is
 necessary to increase the
 production of ammonia
 fertilizer in the country
 and to reduce the
 dependence on imports."
 F. KAPAMANAKI (IPE, KOF):
 "Ammonia fertilizer is still an
 important input for the
 development of the
 agricultural sector. It is
 necessary to increase the
 production of ammonia
 fertilizer in the country
 and to reduce the
 dependence on imports."

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΕΥΞΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΛΕΝΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΝ

[illegible]

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ του Νικηφόρου, κατά
 θεωρητικήν, 196.

...του Μανώλη της Παναγιώτης. Έ
 σε, θαύλες σε κι 'Αχάριστα αν
 κίλην σε ακολουθήσει πο.

« Γέγονε Αποκατάστασις καί
 μέγα 'νάλειψις, Παναγιώτη. Έξ
 του Νικηφόρου, Μείζον Αποκατά
 στασις του Μανώλη Σωτήρ Ελπίς

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΝΤΙΣΤΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

१४
१५
१६
१७
१८
१९
२०
२१
२२
२३
२४
२५
२६
२७
२८
२९
३०
३१
३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९
४०
४१
४२
४३
४४
४५
४६
४७
४८
४९
५०
५१
५२
५३
५४
५५
५६
५७
५८
५९
६०
६१
६२
६३
६४
६५
६६
६७
६८
६९
७०
७१
७२
७३
७४
७५
७६
७७
७८
७९
८०
८१
८२
८३
८४
८५
८६
८७
८८
८९
९०
९१
९२
९३
९४
९५
९६
९७
९८
९९
१००

κύρια μέσα ενημέρωσης και κινητοποίησης των μαζών στη δεκαετία του 1950.

Και αποτελεί γεγονός ότι, εκτός από τον αθηναϊκό ή μητροπολιτικό τύπο, οι περιφερειακές και τοπικές εφημερίδες σ' όλη την Ελλάδα δίδουν πολύ μεγάλη δημοσιότητα στον επικό αγώνα και ολόκληρο το έθνος φλέγεται από τον εθνικό παλμό, ο οποίος εκδηλώνεται με μαζικές διαδηλώσεις, άλλες εκδηλώσεις και εθνικούς εράνους για την στήριξη του αγώνα και των συγγενών των ηρωικών νεκρών του.

Η μεγάλη δημοσιότητα που δίδεται από τον αθηναϊκό τύπο έχει τρεις κατευθύνσεις:

1. Η πρώτη στόχο έχει την προβολή της δραστηριότητας της ΕΟΚΑ, των αρχηγών της αρχιεπισκόπου Μακαρίου και Γεωργίου Γρίβα-Διγενή και των επιτυχών αποτελεσμάτων της.
2. Η δεύτερη στοχεύει στη διεθνοποίηση του αγώνα των Ελ-

λήνων της Κύπρου, στην καταγγελία της Μεγάλης Βρετανίας για τα απάνθρωπα μέτρα που λαμβάνει στην Κύπρο και στην καταγγελία των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και του ΝΑΤΟ για τη στήριξη που δίδουν στη Μεγάλη Βρετανία.

3. Η Τρίτη κατευθύνεται προς την ελληνική κυβέρνηση, η οποία παρουσιάζεται αμφιταλαντευόμενη, την οποία επικρίνει για την παθητική στάση της και την καλεί να υποστηρίξει ανοικτά και με όλα τα μέσα τον αγώνα των Κυπρίων. Ιδιαίτερα επικριτικός στο θέμα αυτό είναι ο αντιπολιτευόμενος τύπος («ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» και «ΑΥΓΗ»). Έτσι ο αγώνας της ΕΟΚΑ γίνεται το κύριο θέμα τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής πολιτικής των ελληνικών κυβερνήσεων της εποχής και τις θέτει προ πιεστικών διλημμάτων.

Το Συγκρότημα Λαμπράκη

Στον αθηναϊκό τύπο της εποχής κυριαρχούν αυτή την περίοδο τέσσερα συγκροτήματα ή όμιλοι.

Το Συγκρότημα Λαμπράκη ή ο Εκδοτικός Οργανισμός Λαμπράκη που ιδρύει ο Δημήτρης Λαμπράκης και διευθύνει από το 1957 ο Χρήστος Λαμπράκης μετά το θάνατο του πρώτου. Εκτός από την πρωινή εφημερίδα το «ΒΗΜΑ», ο οργανισμός εκδίδει την καθημερινή απογευματινή εφημερίδα τα «ΝΕΑ», την εβδομαδιαία πολιτική επιθεώρηση «Ταχυδρόμος» και το οικονομικό περιοδικό «Οικονομικός Ταχυδρόμος». Πολιτικά το Συγκρότημα Λαμπράκη βρίσκεται στο χώρο του Κέντρου και υποστηρίζει τη Βενιζελогенή Ένωση Κέντρου. Ο Οργανισμός Λαμπράκη έχει το μεγαλύτερο βάρος στο χώρο του Τύπου. Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1950 το «ΒΗΜΑ» και τα «ΝΕΑ» μαζί συγκέντρωναν μόλις το 10 % της συνολικής κυκλοφορίας των ημερήσιων αθηναϊκών εφημερίδων, το 1960 το μερίδιο τους είχε φθάσει το 25%.

Σ' αυτή την μελέτη παρουσιάζονται εκτενώς τόσο το «ΒΗΜΑ», όσο και τα «ΝΕΑ». Το πρώτο εκδόθηκε αρχικά το 1922 από τον Δημήτριο Χρ. Λαμπράκη με τίτλο «ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ», με αρχισυντάκτη τον Γεράσιμο Λύχνο και στελέχη της Βενιζελικής παράταξης και του Κόμματος των Φιλελευθέρων, που αργότερα έγιναν Πρωθυπουργοί και Υπουργοί της Ελλάδας. Υποστήριξε επίσης τον Αλέξανδρο Παπάγο, όταν ίδρυσε τον Ελληνικό Συναγερμό, τα διάφορα κόμματα του Κέντρου και το ΠΑΣΟΚ.

Τα «ΝΕΑ» πρωτοκυκλοφόρησαν το 1931 με τίτλο «Αθηναϊκά Νέα» και μετονομάστηκαν σε «ΝΕΑ» το 1945, όταν την έκδοση τους ανέλαβε ο Δημήτριος Λαμπράκης. Πρώτος διευθυντής τους ήταν ο Ευστάθιος Ασημακόπουλος. Προγραμματικά τα «ΝΕΑ» εκδόθηκαν για να αντισταθούν στον «κιτρινισμό» του Τύπου εναντίον του οποίου είχε ψηφίσει νόμο η κυβέρνηση Βενιζέλου με αυστηρές ποινές για όσες εφημερίδες «δημοσίευαν άσεμνα ή έθιγαν υβριστικώς ή συκοφαντικώς τον ιδιωτικόν βίον πολιτών και δημοσίων ανδρών».

Ως προς το περιεχόμενο και την εμφάνιση τα «ΝΕΑ» αποτελούσαν τη λαϊκή εφημερίδα του Συγκροτήματος Λαμπράκη, αλλά με σοβαρότερα χαρακτηριστικά (λιγότερο επιθετικό σχόλιο, λιγότερο χρώμα, λιγότερες φωτογραφίες) από τις άλλες απογευματινές εφημερίδες. Πολιτικά βρισκόταν στο χώρο του Κέντρου και της Κεντροαριστεράς, αλλά πιο κομματική από το «ΒΗΜΑ». Από το 1957 τα «ΝΕΑ» κατέκτησαν την πρώτη θέση στην κυκλοφορία όλων των ελληνικών εφημερίδων, για-

τί ακολουθώντας αριστερότερη γραμμή από το «ΒΗΜΑ», έγιναν η εφημερίδα της τότε νεολαίας και μέρους του κοινού του ΕΑΜ, που είχε αρχίσει να παίρνει αποστάσεις από την Κομμουνιστική Αριστερά.

Ο Όμιλος Βλάχου

Το δεύτερο εκδοτικό συγκρότημα αποτελούσε ο Όμιλος Βλάχου, με ιδρυτή τον Γεώργιο Βλάχο, ο οποίος πρωτοκυκλοφόρησε την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 15 Σεπτεμβρίου 1919 και παρέμεινε ως Διευθυντής της μέχρι το θάνατο του το 1951., όταν συνέχισε την έκδοση της η θυγατέρα του Ελένη Βλάχου. Ο Όμιλος εξέδιδε επίσης από το 1950 το περιοδικό «ΕΚΛΟΓΗ», από το 1955 το περιοδικό ποικίλης ύλης «ΕΙΚΟΝΕΣ» και από

**Μέσα από τις στήλες των
εφημερίδων της εποχής
προβάλλεται η συγκίνηση, η
επιδοκιμασία και συμπάραση
στον αγώνα, αλλά και η αντίδραση
προς τη σκληρή στάση των
Βρετανών και των υποστηρικτών
τους, Ηνωμένων Πολιτειών
Αμερικής και ΝΑΤΟ.**

το 1961 την απογευματινή εφημερίδα «ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ» με διευθυντή τον κυπριακής καταγωγής Παναγιώτη ή Τάκη Λαμπρία, κυβερνητικό Εκπρόσωπο και στενό συνεργάτη του Πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή αμέσως μετά την Μεταπολίτευση.

Στον ίδιο Όμιλο ανήκαν και οι «Εκδόσεις Γαλαξία» που εξέδωσαν την πρώτη σειρά βιβλίων τσέπης στην Ελλάδα. Το συγκρότημα πολιτικά ήταν τοποθετημένο στη δεξιά, στην αντιβενιζελική παράταξη, υποστηρίζοντας την Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση.

Σύμφωνα με τον Κώστα Μάγερ, ο Γεώργιος Μάγερ, ο Γεώργιος Βλάχος με τα κύρια άρθρα του στην «Καθημερινή» τα οποία υπέγραφε ως ΓΑΒ, δημιούργησε μια νέα αρθρογραφική σχολή διότι το αναγνωστικό κοινό αισθανόταν «ως να ευρίσκετο εις ένα καλοπροαίρετο συζητητήν, ο οποίος προσε-

Ο ΚΑΡΑΟΛΗΣ ΕΙΝΑΙ ΑΘΩΟΣ!

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΕΣΤΗΡΙΧΘΗΣΕ
ΕΙΣ ΒΡΕΤΑΝΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗΝ ΠΛΕΚΤΑΝΤΗΝ

Τούρκοι ἦσαν ὁ πρόεδρος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς, Τούρκοι ἀστυνομικοὶ καὶ οἱ δύο μάρτυρες κατηγορίας. — Ὁ ἕνας ἴδτε λευκὸν καὶ ὁ ἄλλος μπλε υποκόμισεν. Δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν αἱ καταθέσεις τῶν αὐτοπτῶν. — Πλήρης ἀπόδειξις τοῦ ἁλλοδι

ΔΕΝ ΗΤΟ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΔΙΑΠΡΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΦΟΝΟΥ

ΜΕ ΑΠΟΡΡΗΤΟΤΗΤΑ: «Ο ΠΛΑΝΟΣ, ΔΙΔΕΙ Α' ΕΠΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤ. Ι. ΣΕΛΙΔΑΣ ΚΑΡΑΧΩΣΤΗ ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΣ ΕΠΕΡΕΤΕΣ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΑΣΗΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ

[illegible]

— Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΒΑΒΕΛ —

Καὶ ἐπισημάνθη πόλεις 8 ὁδοὶ καὶ ἀγέλες βοῶν τῆς γλῶσσας... (Τ.δ. α. Π. ΠΑΥΛΙΑΝ)

Τῆς Ἡμέρας
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

«Οι δημοκρατίες της πρώτης γενιάς (Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ) αναπτύχθηκαν με αποκορύφωμα τον 19ο αιώνα, όταν η κοινωνία και η οικονομία της εποχής επέβαλλαν, στην δημοκρατία, την άσκηση της εξουσίας από τον λαό. Η άσκηση της εξουσίας από τον λαό έγινε η «μεταμόρφωση» της δημοκρατίας σε «δημοκρατία λαϊκή» ή «επανάσταση λαϊκή». Η επανάσταση λαϊκή έγινε η «μεταμόρφωση» της δημοκρατίας σε «δημοκρατία λαϊκή» ή «επανάσταση λαϊκή». Η επανάσταση λαϊκή έγινε η «μεταμόρφωση» της δημοκρατίας σε «δημοκρατία λαϊκή» ή «επανάσταση λαϊκή».

[illegible]

ΠΟΥ ΕΞΗΓΕΙΤΑΙ Η ΕΞΑΓΓΕΛΙΣ ΤΟΥ

Ο τύπος είναι νόσος
«Κακοσάρτων χερών»

2500 ΚΡΟΥΣΙΜΑ ΕΤΗΣΙΑ - ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΑ
ΛΑΘΗ ΔΙΑΒΡΩΣΗΣ ΥΑΦΟΡΩΝ ΣΙΔΗΡΩΝ
ΠΛΑΝΕΤΕ ΚΑΛΑ ΤΑ ΑΛΛΑΚΑ

[illegible]

**Η ΕΥΧΕΙΑ ΤΟΥ ΣΙΤ-
ΣΤΗΜΟΝΟΣ ΠΡΟΪΩΤΑ**

**Η ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΕ-
ΡΙΞΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΕ-
ΡΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

**ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΟΣ Δ. ΙΣΑΓΙΑ**

ΕΣΤΑΙΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟ ΑΝΑΤΟΛΗΝ
Η ΕΡΥΘΡΑ ΚΙΝΑ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΟΥΤΑΙ

ΜΕ ΡΩΣΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΤΕΙΑΝ
Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΙΑΜΟΡΦΟΜΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΚΙΝΗΣΙΑΣ ΑΚΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΝ ΜΕΘΟΡΙΟΝ
ΤΟΥ Κ. RALPH SHAW

[illegible]

Η ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ (ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ)

Η ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ (ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ)

[illegible]

**«Μόνον μικροί κυβερνῆται,
διαρκούντος του συμμοριακού
αγώνος και ολίγον μετά την
κατάπαυσιν του θα ήτο δυνατό να
έλθουν εις αντίθεσιν με τους
συμμάχους των, τους εγγνώμενους
την ύπαρξιν της Ελλάδος»
Γ. Παπανδρέου.**

πάθει να πείσει περί της ορθότητας των απόψεων του και όχι να το αναγκάσει να πεισθή».

Η Ελένη Βλάχου κράτησε όχι μόνο την ιδιοκτησία, αλλά και τη διεύθυνση έκδοσης της εφημερίδας μαζί με τον Αιμίλιο

Χουρμούζιο, καθώς και τη στήλη του χρονογραφήματος με τίτλο «Επίκαιρα», την οποία υπέγραφε για 50 σχεδόν χρόνια ως «Ε». Δημοσιογραφικό όργανο της αντιβενιζελικής παράταξης μετά τον Μεσοπόλεμο, η «Καθημερινή», αποτελούσε πάντοτε το έγκυρο εκφραστικό όργανο του συντηρητικού χώρου. Μετά το πραξικόπημα της 25ης Απριλίου 1967 από τη στρατιωτική χούντα, η Ελένη Βλάχου έκλεισε την «Καθημερινή» και όλα τα άλλα έντυπα του Ομίλου και αυτοεξορίστηκε στο Λονδίνο, απ'όπου αγωνίστηκε για την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Μετά την κατάρρευση της Χούντας τον Ιούλιο του 1974, λόγω της εθνικής καταστροφής στην Κύπρο και την επάνοδο του Κωνσταντίνου Καραμανλή στην Κυβέρνηση Εθνικής Σωτηρίας, η Ελένη Βλάχου επανέκδωσε την «Καθημερινή», όχι όμως και τα άλλα έντυπα του Ομίλου.

Ο Όμιλος Μπότση

Ο Όμιλος Μπότση αποτελεί το τρίτο εκδοτικό συγκρότημα

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΑ (1913 - 1938)
 ΣΠΥΡΟΣ Κ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
 ΕΚΔΑΤΑΙ Δ. ΚΥΡΙΑΖΗ
 Κ. & Μ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ
 ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
 ΚΡΕΤΙΣ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΘΝΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΠΑΡΑΙΣΚΕΥΗΣ
 12
 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1938
 ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΡΙΘΜΟΣ 57401 (1318)
 ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΑΡΔΙΤΣΑ 8, ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΕΙΑ: ΚΑΡΔΙΤΣΑ 3
 ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760

στη δεκαετία 1950-1959 που μας ενδιαφέρει. Ανήκει στους κληρονόμους του Γεώργιου Βουτσίνα, αλλά το διαχειρίζονται οικονομικά και εκδοτικά οι αδελφοί Νάσος και Διονύσιος Μπότση, αδελφοί της συζύγου του Γ. Βουτσίνα. Το συγκρότημα εκδίδει την καθημερινή πρωινή «Ακρόπολις» και την «Απογευματινή», καθώς και τα λαϊκά περιοδικά «Πρώτο» και «Οικογένεια». Πολιτικά υποστήριζε την εθνική ριζοσπαστική Ένωση του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Η ιστορική και σημαντική εφημερίδα «Ακρόπολις» πρωτοεκδόθηκε το 1881 από τον Βλάση Γαβριηλίδη. Στην πρώτη αυτή περίοδο η εφημερίδα υποστήριξε τον Χαρίλαο Τρικούπη και τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Η δεύτερη περίοδος της εφημερίδας αρχίζει το 1929 με επικεφαλής τον Γεώργιο Βουτσινά. Η εφημερίδα υιοθετεί «μια σκληρή μαχητική που δεν χαριζόταν σε καμία πλευρά».

Η τρίτη περίοδος αρχίζει το 1938 με τη δυναμική παρουσία του Νάσου Μπότση και τη βοήθεια του αδελφού του Σάκη και του Σπύρου Βουτσινά. Γίνεται «ο δημιουργικός καθρέφτης

Από το φθινόπωρο του 1955, όταν οι Βρετανοί επιβάλλουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης, στρατοκρατία και μαζικά βασανιστήρια, τότε οι πρώτες σελίδες των αθηναϊκών εφημερίδων δίδουν ύψιστη προτεραιότητα, κάλυψη και στήριξη στον εθνικό αγώνα των Κυπρίων.

των προβλημάτων του τόπου». Η τέταρτη περίοδος είναι η «Ακρόπολις» του πρόωγα χαμένου Χρήστου Φιλιππίδη. Από το 1949 και μέχρι το 1981 σε επιτελικές θέσεις της εφημερίδας υπηρέτησε ο Σόλων Γρηγοριάδης, ο γνωστός ιστο-

ρικός και συγγραφέας. Στην περίοδο 1954-1959 σε επιτελικές θέσεις της εφημερίδας υπηρέτησε ο Δημήτρης Κοκκινάκης. Το 1958 εισήλθε στην Ακρόπολη και ο Δημήτρης Γιανναράκος υπεύθυνος για το ρεπορτάζ του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Η «Απογευματινή» κυκλοφόρησε το 1952, με πρώτο διευθυντή τον Σάββα Κωνσταντόπουλο και αρχισυντάκτη τον Κώστα Τριανταφυλλίδη και αργότερα τον Όθωνα Καμπάνη και υποστήριξε τον προεκλογικό αγώνα του Αλέξανδρου Παπάγου, αρχηγού του κόμματος του Ελληνικού Συναγερμού. Στην εφημερίδα υπηρέτησε μέχρι το 1959 ως βοηθός αρχισυντάκτης και ο Τόλης Γαρουφαλής, ο οποίος τον ίδιο χρόνο ανέλαβε την αρχισυνταξία της κυπριακής εφημερίδας «Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ».

Με την εφημερίδα συνεργάστηκαν και οι γνωστοί συγγραφείς Γιάννης Μαρής (αστυνομικές ιστορίες) και ο Αλέκος Σακελλάριος (χρονογράφημα).

Ο αθηναϊκός τύπος επικρίνει την ελληνική κυβέρνηση για την παθητική στάση της και την καλεί να υποστηρίξει ανοικτά και με όλα τα μέσα τον αγώνα των Κυπρίων. Ιδιαίτερα επικριτικός στο θέμα αυτό είναι ο αντιπολιτευόμενος τύπος («ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» και «ΑΥΓΗ»).

Ο Όμιλος της «Βραδυνής»

Σαν τέταρτο εκδοτικό συγκρότημα μπορεί να θεωρηθεί ο Όμιλος της «Βραδυνής» του Γεώργιου Αθανασιάδη, ο οποίος εκτός από την απογευματινή εφημερίδα «Βραδυνή», εξέδωσε την πρώτη ημερήσια ελληνική οικονομική εφημερίδα «Ναυτεμπορική» και την πρωινή εφημερίδα «Ημέρα» (1964-1966). Η συντηρητική λαϊκή «Βραδυνή», υποστηρίζει με φανατισμό και μένει πιστή στον Κωνσταντίνο Καραμανλή και όταν αυτός αυτοεξορίζεται στο Παρίσι.

Η «Βραδυνή» πρωτοκυκλοφόρησε στις 18 Νοεμβρίου του 1923 ως δημοσιογραφικό όργανο του Εκδοτικού Συνεταιρισμού

Συντακτών. Ιδιοκτήτης ήταν ο Δ.Α. Αραβαντινός, διευθυντής ο Ε.Ν Τζελέπης και αρχισυντάκτης ο Δ. Σ. Δεβάρης. Στην πρώτη περίοδο της ζωής της η εφημερίδα είχε εκλεκτούς συνεργάτες όπως τον Δημήτρη Χρονόπουλο, τον Δημήτρη Ψαθά, τον Ηρακλή Ν. Αποστολίδη, τον Τάκη Μπαρλά και αργότερα τους Δ. Γιαννακάκη, Κ.Μπαστιά και Μ. Καραγάτση και σκιτσογράφους τον Π. Παυλίδη και αργότερα τον Κώστα Μητρόπουλο.

Από τη δεκαετία του 1950 η «Βραδυνή» βρίσκεται στα χέρια του Γεώργιου Αθανασιάδη και γνωρίζει νέα ανάπτυξη και μεγάλες δημοσιογραφικές επιτυχίες. Την περίοδο αυτή εκτός από τον Δ. Χρονόπουλο και τον Κ. Μπαστιά η εφημερίδα έχει ως συνεργάτες τον Ιάσονα Μοσχοβίτη, τον Τάσο Σκούρα, τον Θωμά Κόκκινο, τον Σαράντη Σαραντάκο, τον Δημήτρη Ρίζο και σκιτσογράφο τον Βασίλη Χριστοδούλου.

Άλλες σημαντικές αθηναϊκές εφημερίδες της δεκαετίας του 1950

«ΕΘΝΟΣ» - Ιδρύθηκε από τον Σπύρο Νικολόπουλου στις 26 Οκτωβρίου 1913. Τοποθετήθηκε στο Βενιζελικό στρατόπεδο γι' αυτό και δυο φορές ανέστειλε την έκδοση της όταν στην εξουσία βρίσκονταν οι αντιβενιζελικοί (το 1916 και το 1935). Την έκλεισαν οι Γερμανοί και επανακυκλοφόρησε το 1945 με έντονη αντικομμουνιστική γραμμή.

Στήριξε τον Στρατάρχη Παπάγο, επανήλθε όμως στο φιλελεύθερο χώρο για να συμπαρασταθεί στην Ένωση Κέντρου και τον Γεώργιο Παπανδρέου σ' όλη την πορεία του από το 1961 μέχρι το 1967. Το 1970 οι υπεύθυνοι της εφημερίδας καταδικάστηκαν από το δικαστήριο της Χούντας. Από τους πρώτους σημαντικούς συνεργάτες του Σπύρου Νικολόπουλου ήταν οι Γρηγόριος Ξενόπουλος, Γεώργιος Βλάχος, Τίμος Σταθόπουλος, Γεώργιος Τσοκόπουλος, Σπύρος Μελάς, Τίμος Μωραϊτίνης, Κώστας Αθάνατος, Μανώλης Καλομοίρης, Γεώργιος Σκούρας (πολιτικός συντάκτης). Αρχισυντάκτης για πολλά χρόνια ήταν ο Κώστας Οικονομίδης.

«ΑΥΓΗ» - Πρωτοκυκλοφόρησε τον Αύγουστο του 1952 ως εβδομαδιαία Δημοκρατική εφημερίδα του Λαού. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου έγινε πρωινή καθημερινή για να υποστηρίξει τον προεκλογικό αγώνα της Ενιαίας Δημοκρατικής Αριστεράς (ΕΔΑ). Πρώτος Διευθυντής της ήταν ο Βασίλης Ευφραιμίδης, βουλευτής της ΕΔΑ. Βουλευτές της ΕΔΑ ήσαν και οι διάδοχοι του στη διεύθυνση της εφημερίδας Μανώλης Γλέ-

ζος το 1956 και ο Λεωνίδας Κύρκος το 1960.

Πραγματική ψυχή της εφημερίδας ήταν ο αρχισυντάκτης της Τάσος Χαίνογλου. Στην ουσία η «ΑΥΓΗ» υποκαθιστούσε την εφημερίδα «Ριζοσπάστης» όργανο του Κ.Κ.Ε. που κηρύχθηκε παράνομος και κλείστηκε κατά τη διάρκεια του εμφύλιου σπαραγμού. Η δικτατορία της Χούντας έκλεισε την εφημερίδα τον Απρίλιο του 1967, η οποία επανήλθε στη δεκαετία του 1970 (Αύγουστος του 1974) ως επίσημο όργανο του ΚΚΕ Εσωτερικού και μετά τη διάσπαση του, όργανο του Συνασπισμού της Αριστεράς.

Στην πρώτη φάση της ζωής της (δεκαετία του 1950 που μας ενδιαφέρει) στελέχη της εφημερίδας ήταν και οι Τάσος Βουρνάς, Ηρακλής Τζάθας, Θανάσης Τσουπαρόπουλος, Γιάννης Πουρναράς, Ασημάκης Γιαμαλάς, Μιχάλης Παπαιωάννου και Κώστας Κύρκος.

- Κώστα Μάγερ, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος Β' : Αθηναϊκά Εφημερίδες 1901-1959*, Αθήνα, 1959.
- Αλέξη Ζαούση και Κωνσταντίνου Στράτου, *Οι Εφημερίδες 1974-92 - Η αθέατη Όψη μιας Κρίσιμης Πορείας*, Εκδόσεις «Γνώση», Αθήνα, 1993.
- Νίκου Κρανιδιώτη, *Δύσκολα Χρόνια - ΚΥΠΡΟΣ 1950- 1960*, Εκδοτικός Οίκος Εστία, Αθήνα 1981.
- Άντρου Παυλίδου, *Μακάριος - Τα Ιστορικά Ντοκουμέντα*, Κύπρος, 1980.
- Τενεκίδου Γεωργίου, «Διεθνοποίηση και Αποδιεθνοποίηση του Κυπριακού πριν και μετά την Τουρκική Εισβολή», *ΚΥΠΡΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΗΣ*, Εκδοτικός Οίκος Εστία, Αθήνα, 1981.
- Χρ. Χριστίδου (Δαμονίδου), *Κυπριακό και Ελλαδοτουρκικά 1953-1967*, Αθήνα, 1967.
- Μιλιτιάδης Χριστοδούλου, *Η Πορεία μιας Εποχής*, Ι.Φλώρος, Αθήνα, 1987.
- Τάκης Ψαράκης, *Εφημερίδες και Δημοσιογράφοι*, Εκδόσεις Νέα Σύνορα- Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα, 1993.
- Δημήτρης Κ. Ψυχογιού, *Τα Έντυπα Μέσα Επικοινωνίας*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2004.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ

ΠΟΛΙΤΗΣ
Τα Δείκτα

12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009 | ΤΕΥΧΟΣ 060 | ISSN 1986-048X

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ «Π» ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ - ΜΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΟΠΑΠ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ

Ο Γεώργιος Γρίβας
μετά την ΕΟΚΑ

